

KÉPES LEVELEZŐLAP

A KÉPESLEVELEZŐLAP-GYŰJTŐK EGYESÜLETÉNEK KIADVÁNYA

2019. II. negyedév

XXXII. évfolyam 2. szám

Ünnepi képeslapok – húsvét

Forrás: sokszinuvidek.24.hu

Hol adták fel az első húsvéti képeslapot? Mik a legkedvesebb motívumok? Mennyit változtak ezek az elmúlt évtizedekben, évszázadokban? Íme a húsvéti képeslap története.

Már az ókori egyiptomiak is írtak üdvözlőlapokat: papiruszon fejezték ki személyes gondolataikat, kívánságaikat. Feljegyzések szerint ebben az időben terjedt el ez a hagyomány Görögországban és Kínában is. Európában akkor váltak népszerűvé a lapok, amikor 1840-ben bevezették a bélyegeket.

Kezdetben leginkább karácsonyra, újévre, Valentin-napra küldtek üdvözlőlevelet őseink. Húsvétra egy ideig nem, hisz kizárólag vallási ünnepként tekintettek rá. Az 1890-es évek végétől aztán egyre inkább elterjedtek.

Az első húsvéti képeslapok

Elbeszélések szerint az első húsvéti képeslapot Angliában postázták, a feladó az üdvözlő szavak mellett egy nyulat is rajzolt. Ez a húsvéti lapok előfutára, amelyek később tele voltak ünnepi szimbólumokkal: nyúllal, csirkével, tojással,

keresztrel. Ekkor még leginkább fekete-fehéreket nyomtattak. Kedveltté váltak azok a lapok is, amelyek csupán egy nagy tojást ábrázoltak.

A XX. század környékén a húsvéti lapok népszerűsége jelentősen megnőtt. Később megjelentek a tavaszi tájak, jól ismert (keresztény) épületek is a képeken. Húsvétra az Egyesült Államokban ekkor már domború lapokat is küldtek. Szívesen ábrázoltak gyermekeket bárányokkal, kereszttel, tojással. Majd megjelentek a termékenységet jelképező nyulak is.

A világháború évei alatt a reményt jelképező gyermekek helyét a katonák vették át, és Jézus is egyre többször feltűnt a lapokon. A háború után virágos üdvözlőlapok sokaságát nyomtatták a tavasz legfontosabb ünnepére. Később a reklámok is egyre inkább teret hódítottak a képeken.

A lapok népszerűsége az idők folyamán folyamatosan csökkent. Igaz, még mindig – az internet széleskörű elterjedése ellenére is – húsvét környékén megnő a postások feladata. A legtöbb keresztény tudja, hogy hamvazószerda időpontja a húsvététól függ, de nem lenne minden sokkal egyszerűbb, ha Jézus Krisztus feltámadását mindig ugyanakkor ünnepelnénk? Elmondjuk, hogy miért nem ez a helyzet.

Hamvazószerda

A húsvétot megelőző nagyböjt hossza Jézus 40 napos böjtjét követi. A nyugati egyházban – mivel vasárnap, az Úr napján nincsen böjt – a húsvét előtti negyven hétköznapra terjed ki, a szombatokat is beleértve; így – mivel az ebbe az időszakba eső hat vasárnap nem része a böjtnak – kezdőnapja, a hamvazószerda a húsvét előtti 46. napra esik. Neve onnan származik, hogy az őskeresztények vezeklésként hamut szórtak a fejükre, ez a 12. századtól az egyházi szertartás része lett.

Húsvét

És akkor derüljön fény a központi kérdésünkre: miért ünnepeljük minden évben más időpontban húsvétot? Az első niceai zsinaton I. Konstantin római császár vezetésével a tanácskozó papi tanács határozott úgy, hogy ezentúl mindig essen vasárnapra a húsvét, de a bolygók járásához igazították, hogy pontosan melyik vasárnap is legyen az.

A hivatalos döntés szerint a húsvét időpontja a tavaszi nap-éj egyenlőség utáni első holdtöltét követő vasárnap. Mivel az egyenlőség március 21-re (ritkábban március 20-ra, még ritkábban március 19-re) esik, ezért húsvét sosem lehet hamarabb március 22. előtt, de nem lehet április 25. után sem, mert addigra biztosan bekövetkezik egy holdtölte.

A húsvét meghatározására napjainkban is használt rendszert a Gergely-féle naptárreformot szabályozó 1582-es kánonban rögzítették. Itt írták le pontosan, mit kell nap-éj egyenlőségnek és teliholdnak tekinteni. Manapság az ortodox egyházakon kívül minden keresztény egyház ehhez az eljáráshoz igazodik.

Az évszázadok során a világ egyházai többször is szeretnék volna egységesíteni a legnagyobb keresztény ünnep időpontját, de eddig eredménytelenül. Legutóbb Ferenc pápa jelentette ki 2015-ben, hogy kész megváltoztatni a húsvét napjának meghatározási módját, hogy a katolikusok ünnepe egybeessen a többi keresztény vallás húsvétjával.

A világ minden táján ünneplik a kereszténység legnagyobb ünnepét, a húsvétot, ami a valláson kívül a tavaszvárás, a tavaszéjővetelének ünnepe is, amelyet március vagy április hónapban (a Hold állásának megfelelően) tartanak. Ilyenkor szerte a nagyvilágban programok sokasága várja a családokat tojásvadászattal, nyuszikkal, tojásfestésekkel, szabadtéri programokkal.

Még a Fehér Ház sem kivétel

1878-ban Rutherford B. Hayes elnök hagyományt teremtett a Fehér Házban. Eredetileg Washingtonban a kisgyermekek minden húsvét hétfőn a Capitol-hegyen görgették a tojást, ám a kongresszus tagjait zavarta a tömeg, ezért létrehoztak és elfogadtak egy törvényt, amely megtiltotta a tojás görgetését a Capitol területén.

A rendezvényt 1878-ban költöztették a Fehér Házba, miután Hayes elnököt a kisgyermek felkérték, hogy a hátsó udvart használhassák a tojásgurításhoz.

Azóta minden évben a Fehér Ház déli gyepén gurulnak a tojások, az immár hagyományos tavaszi ünnepségen. Húsvét hétfőn 35.000 szerencsés vendég gyűlik össze az egész nemzetből a gyepen, hogy játsszon, mesét hallgasson, szórakozzon, tojást gurítson. Az esemény ingyenes, azok vehetnek részt rajta, akik nyernek egy előtte meghirdetett online lottósorsoláson.

Tojásvadászat a felhők közt. Majdnem ilyen a Fokvárosban megrendezett tojásvadászat, amit maga a Húsvéti Nyuszi tart, segítőjével, a tündérrel. A Table Mountain tetején a páratlan kilátáson túl egy sor nyom is várja a szenvedélyes tojásgyűjtő kalandorokat, melyeken végighaladva megtalálhatják a húsvéti tojás nagy kincses dobozát. Az út során számtalan szórakoztató tevékenység is várja a kincskeresőket.

Ausztráliában is hatalmas tojásvadászatot rendeznek minden évben Melbourne-ben, a

Werribee Parkban. A 2001-ben megalakult rendezvényen a Cadbury édességyártó több mint 400.000 csokoládétojást szór szét a buja bokrok közt. A vadászat után a látogatók több szórakoztató tevékenység közül válogathatnak, lovagolhatnak, zsákban futás versenyeken és egyéb ügyességi versenyeken vehetnek részt, van arcfestés, lufi és minden, amit a gyerekek élvezni tudnak. A bevételt minden évben a Királyi Gyermekkórház kapja.

Párizsban a Château Vaux Le Vicomte, a XVII. századi vár ad otthont minden évben a tojáskereséssel egybekötött húsvéti rendezvénynek. A kapuban kihívás várja az érkezőket, a kihívást teljesítők ezután meghívást kapnak a húsvéti tojásvadászatra.

A felnőtteknek is van lehetőségük, hogy saját kincseket, finom csokitojásokat gyűjtsenek. Egy szerencsés pedig, aki megleli az aranytojást, romantikus, gyertyafényes vacsorát nyer többedmagával a kastélyba.

Mi jobb, mint egy húsvéti tojás vadászat? Talán a tojásvadászat egy igazi labirintusban. Az aucklandi Maze N Maize Tojásvadászat egy négy napos rendezvény, ahol a gyerekek több mint 30.000 tojást kereshetnek meg, amelyeket a húsvéti nyuszi egy kukorica labirintusában rejt el.

Az Amazing Maze Új-Zéland legnagyobb kukorica labirintusa, életnagyságú játékokkal. Hogy még izgalmasabb legyen, éjszakai tojásvadászatot is szerveznek, amiben a családok zseblámpával felszerelve vehetnek részt.

Néhány húsvéti program Magyarországról

Siófokon például Húsvéti Nyuladalom várja április 19-22. között a látogatókat, ahol az ünnepi kavalkádon túl, a kicsiket állatsimogató, kézműves programok, nyúl-derby és koncertek, a felnőtteket futóverseny, különleges ételek, esténként pedig fergeteges könnyűzenei koncertek várják.

Vidéken még őrzik a húsvéti locsolkodás hagyományait. Régen friss kútvízzel öntötték le a leányokat.

Siófokon kívül nyúlkergetővel várja az érdeklődőket Zalakaros, színes programokkal készül Debrecen, Sopronban a Botanikus Kertben tojáskeresés lesz, de húsvéti forgatag várja az érdeklődőket Egerszalókon is a Barlanglakásoknál és a Sáfránykertben. Lesz tojásfestés, népi játékok, szórakozás, kacagás és nem marad el a tojáskeresés sem.

Aki pedig igazi tojás múzeumot szeretne látni, látogasson el Zengővárkonyba, a mecsekalji kis faluban található ugyanis a Míves Tojás Múzeum, ahol a Nagyhét napjain a húsvétkor hagyományos hímes tojások megfestésében adnak segítséget a „Hímestojás Szeretteinknek” program keretében.

Bélyeg nélkül is fantasztikus utazásra
visznek a képeslapok

Forrás: sonline.hu (Kovács Gábor tollából)

A régi Somogy elevenedik meg a képeslapokon

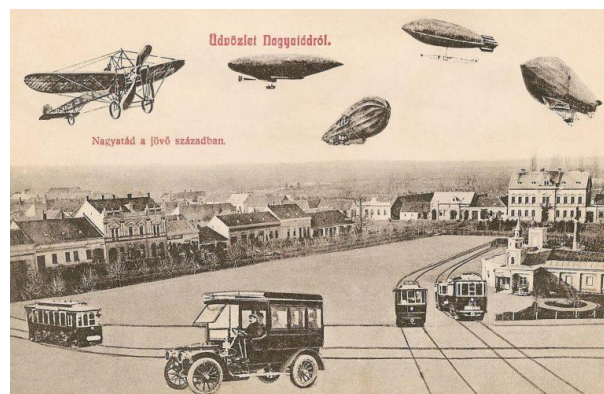
A megyéről összeállított képeslapgyűjteményt jelentetne meg egy könyvben a múzeum, amely

egyedülálló módon mutatná be Somogy életét a XVIII. század végétől egészen 1945-ig. Évtizedek óta készül a kötet, ám még mindig nincs meg a forrás a nyomdai költségekre.

Varga Éva, kaposvári történész-muzeológus hosszú ideje foglalkozott a kötet megvalósításával. 1989 március 15-én, a nemzeti ünnepre írt egy cikket a képeslapokról a Somogyi Néplapba. Mégis évtizedek teltek el, mire a közben összegyűjtött lapokat kiadásra készre rendezhette. Nemrég egy betegségből lábadozott éppen, amikor a kényszerűségből otthon töltött hónapok alatt áttekintette az anyagot. Egy munkatársa interneten küldte át neki a képeket, ő pedig otthon írta hozzá a szövegeket, így szerkesztettek.

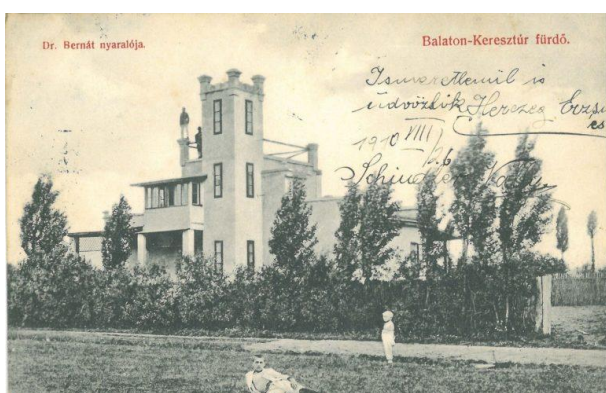
Jelent már meg képeslapkötet Siófokról és a fonyódiak is kiadtak egy albumot, de összefoglaló munka nincs az egész megyéről – mondta Varga Éva. – A képeslapok az elmúlt korok hétköznapijaiba kalauzolják az olvasókat. Bemutatják, hogy milyen volt a vidék, a központ és a periféria, és hány arculata volt a megyének.

A képeket átnézve egy korabeli utazást tehetünk, s láthatjuk, hogy milyen volt a településeken át bejönni a megyeszékhelyre. A járási székhelyeken is akkor indult meg a városiasodó fejlődés. Nagyatádon a fürdőkultúra megjelenése, Marcaliban a járásbíróság és hivatalok betelepülése, a tisztviselők odaköltözése hozott fejlődést.

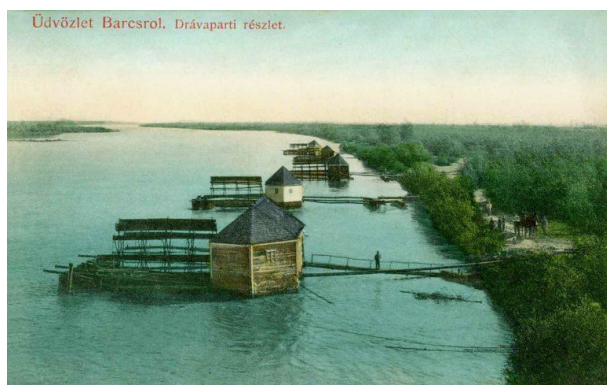

Érdekesség, hogy akkoriban még Igalban is volt könyvkereskedés, nyomda és könyvkiadás.

Somogy kistelepüléseiről 162, a Balaton-partról 78, Kaposvárról 93 képet válogattak a kötetbe. A legkorábbi lapok 1890 körüliek, és egyidősek a képeslapok megjelenésével. Bécsből indult a képeslapkiadás mintája, ezt elsőként Budapest követte, aztán a vidéki városok is üzletet láttak benne. A képeslapokkal reklámozták a települést, sőt magánvállalkozásokat, kereskedőket, boltokat, magyarázta Varga Éva, aki Glatz Ferenc tanítványaként, az ELTE újkortörténet-muzeológus szakán végzett. 1984 óta dolgozik a Rippl-Rónai Múzeumban. Ahogy önmagáról fogalmazott: a szíve csücske a fotó.

A múzeum saját képeslapgyűjteménye adta az alapot a könyvhöz – fűzte hozzá Varga Éva. – Nagy segítséget kaptam a múzeumi hálózat vidéki munkatársaitól, hiszen ők ismerik a legjobban a településüket. Sokat köszönhetek a barcsi, nagyatádi, csurgói kollégáimnak. A levéltárból is van képeslapunk, és magángyűjtők sem vetélytársat láttak bennünk, hanem kölcsön adták a féltett képeiket addig, amíg mi digitalizáltuk. Cserébe a könyvben szerepel majd, hogy kitől kaptuk a lapokat.

A magángyűjtők közül ki kell emelni **Steiner Józsefné** munkáját, aki a kistelepülésekről hozott ritkaságokat. Király J. Béla, a Somogyi Hírlap ismert fotója volt. Az édesapja is specializálódott képeslapok kiadására, ebből is kerültek be a gyűjteménybe. Kaposvárról találtak olyan propaganda képeket, amelyek várostörténetileg fontosak. A korabeli helyi sajtó szereplői írtak hozzájuk szövegeket, és ezúton is részt vettek a város reklámozásában.

A megjelenés előtt álló könyv első költségeihez kistelepülések és vállalkozások nyújtottak segítséget, amiért cserébe köteteket ígértek a muzeológusok. A tördelés, a szerkesztés és a digitális színkorrektúra már megtörtént, de a nyomdaköltséget szponzorok nélkül nem tudnák kifizetni.

Pályázni is próbáltak, de egyelőre még nem tudták összegyűjteni a megjelenéshez szükséges összeget, ezért a több évtizedes álom, vagyis az összefoglaló megyei képeslapgyűjtemény még várat magára.

A világ állatai, az állatok világa – nyerges hernyó és elefántbébi

Cikk a vmk.hu-ról (gyűjtőtársunk kiállításáról a feol.hu is megemlékezett)

Sárosi István budapesti gyűjtő ezúttal a világ állatait, az állatok világát mutatja be képeslapok segítségével a Vörösmarty Mihály Könyvtár Tolnai

Sárosi István mérnök gyerekkora óta szenvedélyesen gyűjti a képeslapokat. Gyűjteményét – amely már közel 60 ezer darabból áll – főként nyugdíjazása után kezdte el rendszerezni. Az ország minden részében bemutatta már kollekcióit.

Legendás gyűjteménye ugyanis annyira sokszínű, hogy a nyugdíjas mérnök többféle témát is képes érdekesen feldolgozni a képeslapok segítségével: a Magyar Posta történetét, Afrika állatait és növényeit, a magyar alkotóművészek munkáit, a különféle korok étkezési, tálalási szokásait, a középkori művészetet egyaránt áttekintette már egy-egy válogatással.

Legújabb tárlatán 180 képeslapot mutat be, és igyekezett különlegességeket, olyan lapokat kiválasztani, amelyeken kevésbé ismert állatok is láthatók.

de aztán rájött, hogy ezt nem tudja megvalósítani, mert a gyűjtemény lehetőségei ennek határt szabnak. Ráadásul – tette hozzá --, amikor mind jobban elmélyedt, utána olvasott a témának, kiderült: a korábbi rendszertani szempontok is alaposan megváltoztak az elmúlt időszakban.

Az érdekességekre koncentrált tehát, és amellet, hogy a tárlaton külön szerepelnek például a halak, madarak, emlősök, olyan állatokat is láthatnak a látogatók, amelyeknek nincs is magyar nevük. Ezért aztán felbukkan a kiállításon olyan lepkeféle képe, aminek csak a latin elnevezését tünteti fel a gyűjtő.

Sárosi Istvánt arról is faggattuk, melyek azok a képeslapok a fehérvári tárlatról, amelyek a szívének különösen kedvesek. Azt mondta, nehéz a választás, hiszen amikor a gyűjteményből gondosan összeválogat egy kollekciót, minden darab a kedvencévé válik. Ami nem csoda, hiszen mindegyik lappal foglalkozik, minden egyes állatról beszerzi a tudnivalókat – így aztán minden képhez lelki kapcsolat is fűzi.

De ha már unszóljuk, hogy a sok kedvenc közül válassza ki a számára legérdekesebbeket, hát az egy hernyó, amelyet -- az angol elnevezést magyarra fordítva -- „nyerges hernyónak” lehetne mondani. A képeslapon szereplő, alaposan felnagyított, remekül lefényképezett apró zöld állatkán van egy barnás valami, ami tényleg úgy hat, mintha nyerge volna: a kép azt igazolja, hogy egy nagyszerű fotográfus még egy hernyót is

képes úgy megörökíteni, hogy az esztétikai élményt nyújtson. Ebből a különös, Közép-Amerikában élő hernyóból aztán egy teljesen jellegtelen pillangó lesz.

És ha már itt tartunk: természetesen a képeslapokon egészen különleges, színpompás lepkék is szerepelnek, no és persze, bizonyára sokan gyönyörködnek majd a változatos tollazatú, szépséges madarakban is, amelyek között itthon kevésbé ismerteket is láthatunk. Ki tudná megmondani hogyan is néz ki az új-guineai paradicsommadár? A tárlaton ez is kiderül.

Érdekes az felvétel is, amely egy apró, szinte csak pár napos elefántot örökít meg, a körülötte álló csordából a képen csak az óriási elefántlábak látszanak. De bizonyára ki-ki talál majd további érdekességeket– hiszen a felvételeket profi fotósok készítették.

Sárosi István cserével, vásárlással jut hozzá a sorozatokhoz, kollekciójában külföldi kiadású képeslapok is szerepelnek: a gyűjtemény bizonyára jócskán szolgál új ismerettel gyerekek, felnőttek egyaránt.

Digitális túlélők

Online képeslapküldés:
a fennmaradás záloga?

Régóta foglalkoztat a kérdés: a különböző magyar és külföldi, relative bárki által könnyen kezelhető virtuális képeslapkészítő oldalaknak, az azokon létrehozott „képeslapoknak” mennyi köze van a valódi képeslapokhoz? Egyáltalán jogos-e az az idézőjel, amit a képeslap szóhoz raktam, és nagyon is ugyanarról van-e szó? Nem mellékesen: van-e keletje, érdemben használják-e az emberek?

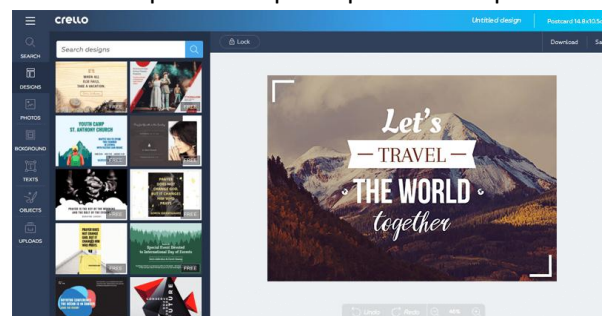
Ilyen és ehhez hasonló gondolatok miatt érdekeltek és kerültem is el egyszerre ezeket az orgánumokat, nem leplezve magam előtt sem a

fenntartásomat a tekintetben, hogy mennyire nem képeslapok. Azonban amennyiben – és furcsa ezt már nekem is szerény harmincnégy évemmel kijelenteni, de – a mai fiatalok szemével próbáljuk nézni, egy bizonyos pontig (lehet ez életkorhoz, bármihez kötött) funkcióját tekintve mindenképpen az.

Forrás: vistaprint.com

Miért is? Egyrészt egy, vagy rólam, az aktuális úti célomról stb. árulkodó, vagy kifejezetten a másoknak szóló, személyre szabott képi és írásos üzenet az, amit a mai technikának köszönhetően nem hagyományos postai, hanem elektronikusan, de kvázi ugyanúgy postafiókba küldött levél formájában kézbesít egy szerver, betöltve a nagy börténként cipelő kerékpáros postás szerepét.

Forrás: crello.com

S mitől nem az attól a bizonyos ponttól kezdve? Nem elég divatos, menő, trendi? Mégsem elég gyors, hiába az email adta küldési sebesség? Talán mindegyik – illetve amit nekünk kell

megszerkeszteni, az idő, és minél felgyorsultabb a kommunikációnk, abból lesz „szép lassan” a legkevesebb.

Az előre elkészített, egyből letölthető képek, lapok, még ha szerkeszthető szöveggel személyesebbé is tudjuk tenni, gyakorta giccsesek, felettebb sematikusak..., bár ez a hajdanán készült levelezőlapok esetében sem volt ritka. Így vélhetően mégsem ez az elsődleges magyarázat.

A 90-es évek legvégén és a 2000-es évek elején, az internet első nagy térhódítási szakaszában sokan kaptunk időről időre hasonló kis képi kedveskedéseket, jókívánságokat, tehát akkor valami megmozdult abba az irányba, hogy ha már papír alapú lapokat nem is, de egy köszöntő „levelet” el-elküldtünk. Néhányan még most is teszik, tesszük, de érezhetően kevesebben.

Forrás:
template.net

Mintha
máris
lecsengett
volna, a
papír alapú
elődeikről

nem is beszélve. Amennyire a maga eszközével több közintézmény, üzlet, magángyűjtő próbál életet lehelni a képeslapkiadásba és -árusításba, ennek okán felmerülhet a kérdés, hogy szükséges-e ugyanezt a típusú éltetést és figyelemfelhívást a digitális kistestvérével megtennie bárkinek, van-e ennek a gondolatmenetnek létjogosultsága?

Feltételezve persze, hogy formátumában és/vagy tartalmában, megjelenésében és főleg funkciójában képeslapként tekintünk a digitálisakra is.

PAPP MIKLÓS

Rendezvények – korábbi kiállítások

Február 7-én képeslap-kiállítás nyílt a csurgói Történelmi Parkban Gulyásné Raksányi Olga

gyűjteményéből. Az apropója és tematikája a II. Rákóczi Ferenc emlékévé volt.

Ezzel párhuzamosan, február 12-étől a Csurgó Város Helytörténeti Gyűjtemény az ezeréves település történetét Duics Pál magángyűjtő lapjain keresztül bemutató, „Üdvözlét Csurgóról” című kiállításnak adott helyet.

Rendezvények – börzék

A tavaszi „nagy győri” börze, a 47. Nemzetközi Éremgyűjtő Találkozó, ami megannyi képeslapos kedvelt helyszíne, **április 28-án** kerül megrendezésre a megszokott helyszínén, a Veres Péter Mezőgazdasági Szakközépiskolában.

–

Május 12-én, Celldömölkön a Kemenesalja Művelődési Ház Központ és Könyvtár épületében országos cserenapra kerül sor Hetényi József házigazda szervezésében – aki volt már, tudja, hogy a légkör családis, és képeslapo(so)kat is találunk bőven!

–

Május 26-án Szegeden ismét egy nemzetközi gyűjtőtálalkozót látogathatunk meg, mely egyszerre numizmatikai és filatéliai jellegű – és nem kevésbé látogatott mindkét érdeklődési kör gyűjtői részéről. A pontos helyszín: Szegedi Tudományegyetem József Attila Tanulmányi és Információs Központ.

Áldott húsvétot kívánunk minden kedves gyűjtőtársunknak – az egyesület fennállása alatt már a harmincadikat!

Felelős kiadó: Kőszegfalviné Pajor Klára elnök MKL Szerkesztette: Kőszegfalviné Pajor Klára és Papp Miklós 9700 Szombathely, Pf. 233. mobil: 20/2865806 email: pajor.klara@gmail.com honlap: www.kepeslapgyujto.hu
--